

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ АСИМІЛЯЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Пімоненко Т.В., асистент, Крохмаль О.Ю., студентка
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Розвиток та функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання супроводжується збільшенням екодеструктивного навантаження на навколишнє природне середовище, що в свою чергу призводить до виснаження та деградації відновлювальних природних ресурсів. В умовах вичерпаності та обмеженості природних ресурсів, здатність навколишнього природного середовища відновлювати (асимілювати) деструктивні впливи суспільства набуває соціально-економічного значення. У зв'язку з цим необхідним є дослідження та виокремлення основних факторів, які призводять до зниження рівня асиміляційного потенціалу країни.

На основі аналізу підходів [1,2] до визначення сутності поняття асиміляційний потенціал визначено, що більшість вчених розглядають його як здатність навколишнього природного середовища без саморуйнування розкладати природні й антропогенні речовини, а також усувати їх деструктивний вплив у наступних циклах біологічного кругообігу.

Необхідно відмітити, що сучасний стан навколишнього природного середовища обумовлює низький рівень асиміляційного потенціалу країни. Зазначимо, що на здатність самовідновлення навколишнього природного середовища впливає низька еколого-економічних факторів, а саме:

- збільшення викидів/скидів небезпечних забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище суб'єктами господарювання;
- утворення та накопичення небезпечних відходів виробництва
- недосконалий механізм сплати за викиди/скиди небезпечних речовин у навколишнє природне середовище;
- низький рівень мотивації підприємств щодо впровадження ефективної системи екологічного менеджменту та аудиту, а також сучасних екологічно безпечних технологій у господарську діяльність;
- відсутність сучасних інноваційних рециклінгових технологій на вітчизняних підприємствах;
- нераціональне використання природних ресурсів тощо;

Поряд із цим однією із головних проблем зниження рівня здатності самовідновлення навколишнього природного середовища є відсутність ефективного економічного механізму стимулювання раціонального використання асиміляційного потенціалу. Так, наприклад, згідно Податкового кодексу України від 02.12.2010 [3] механізм визначення ставки екологічних податків за використання природних благ та викиди у навколишнє природне середовище є недосконалим, адже по-перше, самі

ставки не є економічно справедливими, по-друге акумульовані гроші екологічних фондів не завжди ефективно розподіляються та витрачаються на відповідні заходи по відновленню асиміляційного потенціалу. У зв'язку з цим доцільним є розробка дієвого механізму контролю за використанням накопичених фінансових ресурсів відповідних екологічних фондів. Також, при розрахунку ставки екологічного податку за викиди/скиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище не враховується ступінь їх агресивності. Зауважимо, що підхід до розрахунку екологічного податку не враховує вичерпність асиміляційного потенціалу навколишнього природного середовища.

Таким чином, доцільним є пошук та впровадження відповідних сучасних еколого-економічних інструментів у виробничо-господарську діяльність підприємств з метою поліпшення асиміляційного потенціалу країни та стимулювання до його раціонального використання.

1. Крисанова О.П. Ресурсная значимость ассимиляционного потенциала природной среды и его место в системе экономических отношений // Вісник СумУД. Серія: Економіка. 2008. №2, С. 135-142.

2. Мельник Л.Г. Основи екології. Економіка та управління в природокористуванні: Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника та к.е.н., проф. М.К. Шапочки. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 759 с

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 180-181.